

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym

Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym został utworzony w 2014 roku, a jego celem jest wspieranie spójności społecznej w Unii Europejskiej poprzez działania w kierunku zmniejszenia liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, zgodnie ze strategią „Europa 2020”.

Fundusz ma przyczynić się do ograniczenia najcięższych form ubóstwa w Unii Europejskiej poprzez pomoc żywnościową lub podstawową pomoc materialną oraz działania na rzecz włączenia społecznego zmierzające do integracji społecznej osób najbardziej potrzebujących.

Fundusz jest realizowany w formie krajowych programów operacyjnych.

Programy operacyjne państw członkowskich są współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (85%) i ze środków krajowych (15%). Na realizację programów operacyjnych w ramach ww. funduszu UE przeznaczyła ok. 3,8 mld Euro.

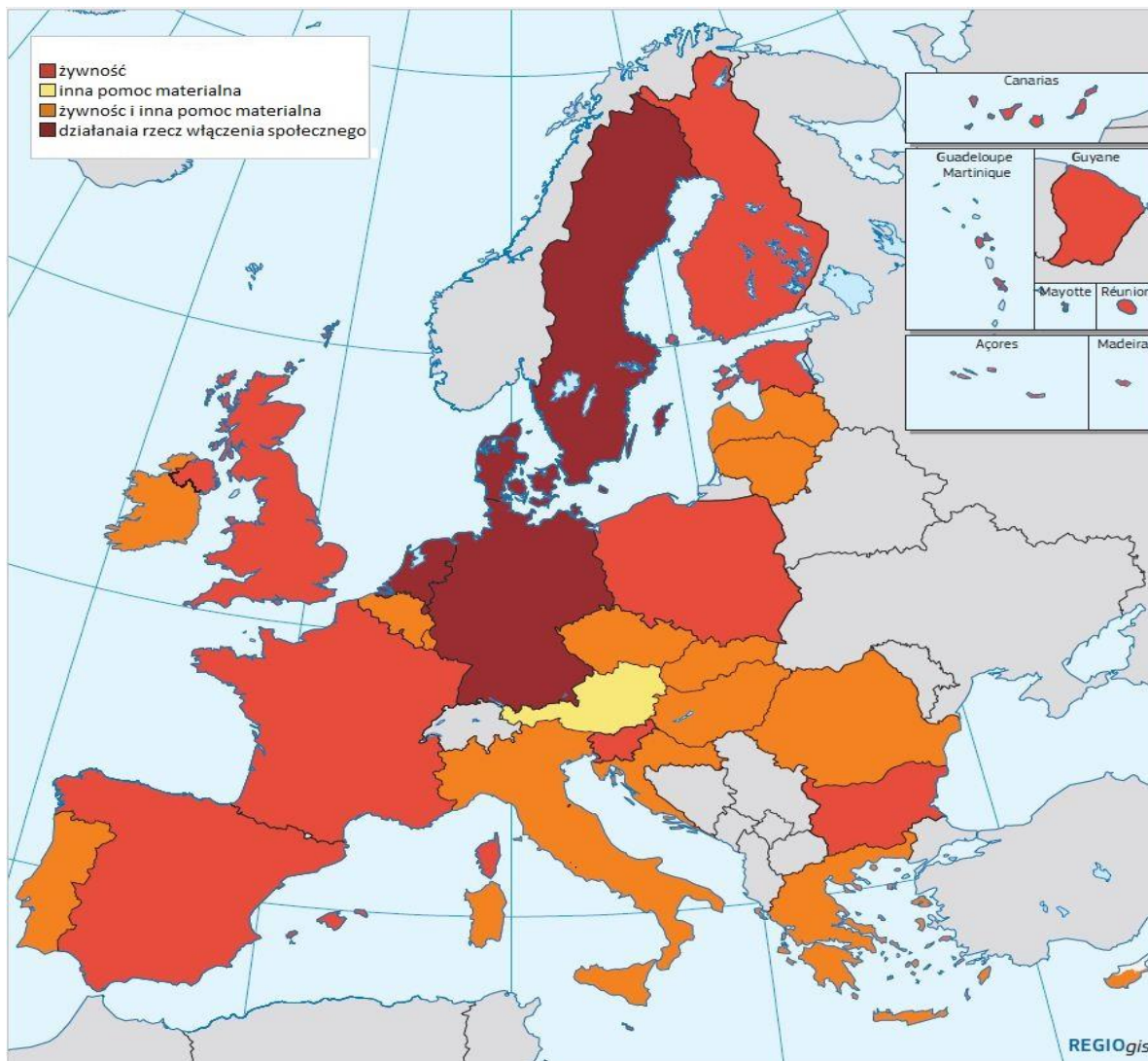
Ze środków Funduszu korzystają wszystkie państwa członkowskie UE, w tym:

- 9 państw członkowskich (Bułgaria, Estonia, Finlandia, Francja, Hiszpania, Malta, **Polska**, Słowenia, Wielka Brytania) przeznacza środki z Funduszu na pomoc żywnościową,
- 2 państwa członkowskie (Austria i Cypr) przeznaczają środki z Funduszu na inną pomoc materialną,
- 13 państw członkowskich (Belgia, Chorwacja, Republika Czeska, Grecja, Irlandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Węgry, Włochy) przeznacza środki z Funduszu zarówno na pomoc żywnościową jak i na inną pomoc materialną.

W ww. 24 państwach członkowskich pomoc żywnościowa i materialna jest uzupełniana działaniami towarzyszącymi mającymi na celu włączenie społeczne osób najbardziej potrzebujących. Natomiast pozostałe 4 z pośród 28 państw członkowskich UE (Niemcy, Dania, Holandia, Szwecja) przeznaczają środki pozyskane z Funduszu wyłącznie na realizację działań na rzecz włączenia społecznego.

Krajowe Programy Operacyjne współfinansowane z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)

Źródło: Komisja Europejska - <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1089&langId=en>

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (POPŻ) realizowany w Polsce w ramach ww. funduszu obejmuje zakup i dystrybucję żywności wśród osób najbardziej potrzebujących oraz działania towarzyszące na rzecz włączenia społecznego realizowane przez organizacje partnerskie. Program operacyjny został zatwierdzony przez Komisję Europejską 3 grudnia 2014 r.

Budżet programu operacyjnego w Polsce na lata 2014-2020 wynosi **556,9 mln Euro**, w tym:

- 473,4 mln Euro – budżet UE (85%),
- 83,5 mln Euro - budżet krajowy (15%).

Polska jest jednym z 6 państw członkowskich, które rozpoczęły przekazywanie pomocy żywnościowej osobom najbardziej potrzebującym w ramach programu już w 2014 roku.

W realizacji programu uczestniczą następujące instytucje:

- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej - instytucja zarządzająca (IZ),
- Agencja Rynku Rolnego - instytucja pośrednicząca (IP),
- Organizacje partnerskie o zasięgu ogólnopolskim lub ponadregionalnym (OPO) wybrane przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, które:
 - koordynują dystrybucję artykułów spożywczych wśród osób najbardziej potrzebujących i otrzymują dofinansowanie z tytułu kosztów administracyjnych, magazynowania i transportu w wysokości 5% wartości odebranych artykułów spożywczych oraz
 - organizują działania na rzecz włączenia społecznego osób otrzymujących pomoc żywnościową i otrzymują dofinansowanie z tytułu tych działań w wysokości 5% wartości odebranych artykułów spożywczych.

W ramach realizacji programu Agencja Rynku Rolnego przeprowadza przetargi na dostawy żywności do magazynów organizacji partnerskich, koordynuje ich realizację oraz dokonuje rozliczeń i płatności dla wykonawców.

Ponadto Agencja Rynku Rolnego rozpatruje wnioski o dofinansowanie składane przez OPO, zawiera z nimi umowy o dofinansowanie, przeprowadza kontrole realizacji projektu, rozpatruje wnioski o płatność oraz realizuje płatności ryczałtowe dla OPO z tytułu kosztów administracyjnych, magazynowania i transportu oraz z tytułu środków towarzyszących.

Wykonawcy wybrani przez ARR w drodze przetargu realizują dostawy artykułów spożywczych do magazynów organizacji regionalnych (OPR) wskazanych przez OPO. OPR dystrybuują otrzymane artykuły spożywcze wśród osób najbardziej potrzebujących, bezpośrednio lub za pośrednictwem organizacji partnerskich lokalnych (OPL).

Ponadto organizacje partnerskie (OPR,OPL) realizują działania towarzyszące mające na celu włączenie społeczne osób najbardziej potrzebujących otrzymujących pomoc żywnościową, w tym m.in.:

- zajęcia aktywizujące i wspólne inicjatywy na rzecz społeczności lokalnej, zmierzających do wyjścia z ubóstwa,
- grupy wsparcia dla różnych kategorii osób w trudnej sytuacji (np. osób starszych, matek z dziećmi, osób samotnych);
- wsparcie psychologicznego / terapeutycznego osób wykluczonych społecznie,
- warsztaty kulinarne pokazujące różne możliwości przygotowania i wykorzystania artykułów spożywczych,
- warsztaty dietetyczne i programy edukacyjne promujące zasady zdrowego odżywiania,
- warsztaty edukacji ekonomicznej mające na celu naukę tworzenia i kontroli budżetu domowego.

Pomoc żywnościowa w ramach PO PŻ udzielana jest osobom, które z powodu trudnej sytuacji i niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie odpowiedniego wyżywienia. Pomoc mogą otrzymywać osoby/rodziny znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji (np. ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność długotrwała lub ciężka choroba) oraz których dochód nie przekracza 150% kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej¹:

- **951 zł** w przypadku osoby samotnie gospodarującej,
- **771 zł** w przypadku osoby w rodzinie.

¹ Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej; W przypadku weryfikacji kryteriów dochodowych uwzględnia się nowe wysokości kryteriów, określone aktualnie obowiązującym rozporządzeniem Rady Ministrów.

Zasady kwalifikowania osób do otrzymywania pomocy żywnościowej są określone w Programie Operacyjnym tj.: osoby do otrzymania pomocy żywnościowej są kwalifikowane przez:

- ośrodki pomocy społecznej,
- organizacje partnerskie (wyłącznie osoby bezdomne).

Osoby najbardziej potrzebujące powinny zgłosić się **do właściwego dla miejsca zamieszkania ośrodka pomocy społecznej**. OPS wydaje skierowanie do otrzymania pomocy żywnościowej zawierające m.in. adres organizacji partnerskiej zajmującej się dystrybucją pomocy żywnościowej lub wpisuje osobę/rodzinę na listę osób zakwalifikowanych do pomocy żywnościowej z PO PŻ.

Realizacja Podprogramu 2014 POPŻ

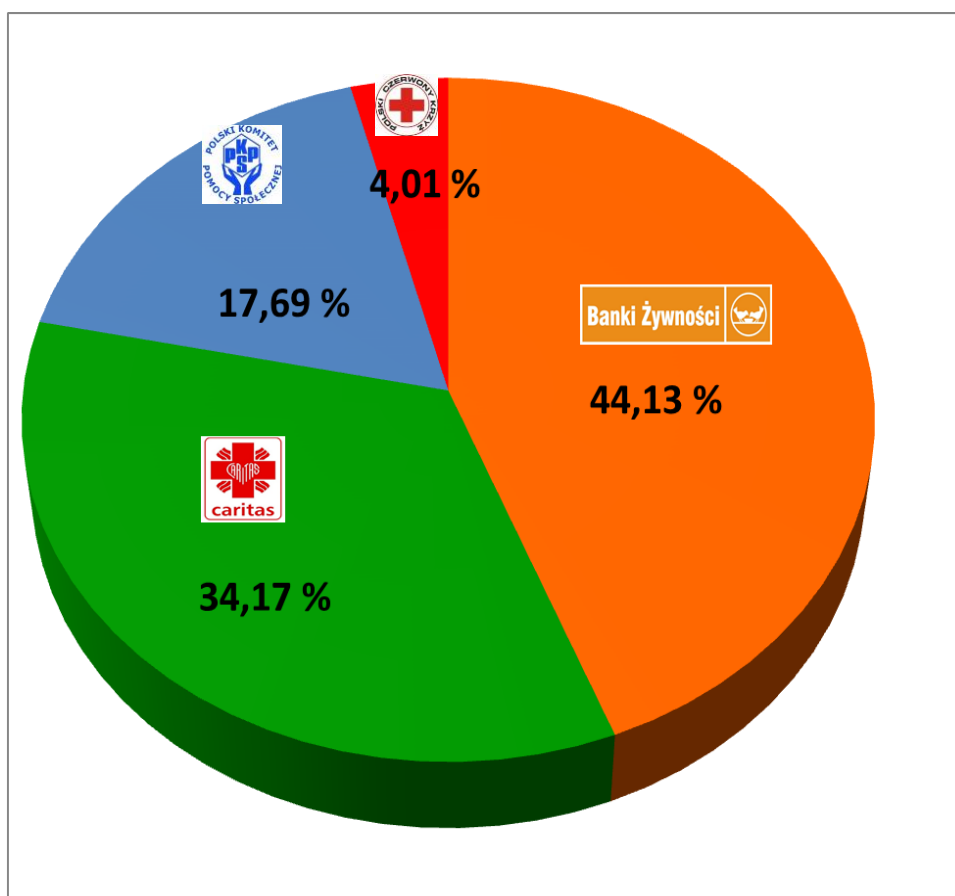
Na realizację Podprogramu 2014 przeznaczono ok. **38,9 mln PLN**, w tym ok. **37 mln PLN** na zakup żywności i ok. **1,9 mln PLN** na dofinansowanie dla organizacji partnerskich z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania.

W Podprogramie 2014 uczestniczyły:

- **4** Organizacje Partnerskie o zasięgu ogólnopolskim lub ponadregionalnym – OPO (Federacja Polskich Banków Żywności, Caritas Polska, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Polski Czerwony Krzyż),
- **95** Organizacji Partnerskich Regionalnych – OPR (banki żywności, oddziały okręgowe PKPS/PCK, placówki diecezjalne Caritas),
- **2 512** Organizacji Partnerskich Lokalnych- OPL (m.in. lokalne stowarzyszenia i fundacje, oddziały rejonowe PKPS/PCK, zespoły parafialne Caritas).

Wykres 1 Procentowy podział środków finansowych na OPO w Podprogramie 2014

Źródło: Opracowano w ARR na podstawie „Wytycznych Instytucji Zarządzającej (MPiPS) dla Instytucji Pośredniczącej i beneficjentów dotyczące działań realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w Podprogramie 2014” opublikowanych na stronie internetowej www.mpips.gov.pl

Dostawy żywności do magazynów organizacji charytatywnych były realizowane w grudniu 2014 roku i obejmowały pięć artykułów spożywczych, tj.: mielonkę wieprzową, makaron świderki, cukier biały, mleko UHT, olej rzepakowy. Ogółem do magazynów organizacji partnerskich w grudniu br. przekazano **14 600 ton** artykułów spożywczych zakupionych w ramach POPŻ.

Natomiast dystrybucja wśród osób najbardziej potrzebujących była prowadzona od grudnia 2014 do lutego 2015. W ramach Podprogramu 2014 żywność otrzymało ok. **944 tys. osób**, w tym ok. 323 tys. dzieci do 15 lat, ok. 611 tys. osób w wieku 16-64 lata i ok. 60 tys. osób w wieku 65 lat i powyżej.

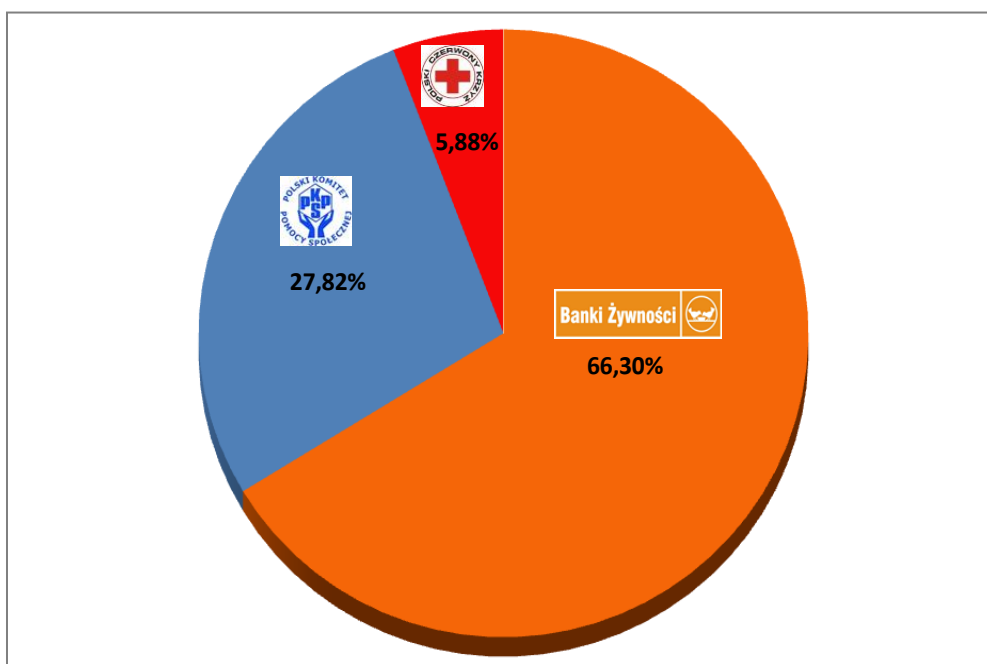
Realizacja Podprogramu 2015 POPŻ

Na realizację Podprogramu 2015 przeznaczono ok. **291,6 mln PLN**, w tym ok. **265,1 mln PLN** na zakup żywności i ok. **26,5 mln PLN** na dofinansowanie dla organizacji partnerskich z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania i dofinansowanie z tytułu środków towarzyszących.

W Podprogramie 2015 uczestniczą:

- **3** Organizacje Partnerskie o zasięgu ogólnopolskim lub ponadregionalnym – OPO (Federacja Polskich Banków Żywności, Caritas Polska, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Polski Czerwony Krzyż),
- **73** Organizacje Partnerskie Regionalne – OPR (banki żywności, oddziały okręgowe PKPS/PCK),
- **1 439** Organizacje Partnerskie Lokalne- OPL (m.in. lokalne stowarzyszenia i fundacje, oddziały rejonowe PKPS/PCK).

Wykres 2 Procentowy podział środków finansowych na OPO w Podprogramie 2015

Źródło: Opracowano w ARR na podstawie „Wytycznych Instytucji Zarządzającej (MPiPS) dla Instytucji Pośredniczącej i beneficjentów dotyczące działań realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w Podprogramie 2015” opublikowanych na stronie internetowej www.mpips.gov.pl

Projekty Organizacji Partnerskich o zasięgu ogólnopolskim lub ponadregionalnym (OPO)

Przed zawarciem umów o dofinansowanie z Agencją Rynku Rolnego w ramach Podprogramu 2015 POPŻ, OPO złożyły w Agencji Rynku Rolnego wnioski o dofinansowanie projektów, w których określiły planowane wskaźniki produktu i rezultatu w ramach projektów.

Tabela 1

Planowane wskaźniki produktu i rezultatu w ramach projektów OPO w Podprogramie 2015

OPO	Dystrybucja żywności			Działania towarzyszące	
	Wskaźniki produktu		Wskaźnik rezultatu	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu
	Planowana liczba paczek żywnościowych	Planowana liczba posiłków	Planowana liczba osób do objęcia pomocą żywnościową	Planowana liczba działań towarzyszącymi	Liczba osób planowana do objęcia działaniami towarzyszącymi
FPBŻ	4 050 000	70 692	636 027	3 953	66 597
PKPS	1 800 000	500 000	300 000	1 100	32 000
PCK	568 578	-	94 763	458	11 371

Źródło: Opracowano w ARR na podstawie wniosków o dofinansowanie złożonych przez Organizacje Partnerskie o zasięgu ogólnopolskim lub ponadregionalnym w ramach Podprogramu 2015 POPŻ

Ilości i rodzaje artykułów spożywczych planowanych do dystrybucji w Podprogramie 2015

Łączna ilość artykułów spożywczych planowana przez organizacje partnerskie do dystrybucji wśród osób najbardziej potrzebujących w ramach Podprogramu 2015 wynosi **92 658 ton**, w tym **83 043 ton** (89,6%) stanowi żywność współfinansowana z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Natomiast pozostałe **9 615 ton** żywności organizacje planują pozyskać z innych źródeł np.: ze zbiorok żywnościowych.

Tabela 2

Ilości artykułów spożywczych planowane do dystrybucji w Podprogramie 2015

OPO	Łączna ilość artykułów spożywczych planowana do dystrybucji (w tonach)	Ilość artykułów współfinansowana z FEAD planowana do dystrybucji (w tonach)	Udział % żywności współfinansowanej z FEAD w ogólnej ilości dystrybuowanej żywności (w %)
FPBŻ	65 000	55 551	85,5
PKPS	22 460	22 346	99,5
PCK	5 198	5 146	99,0
Ogółem	92 658	83 043	89,6

Źródło: Opracowano w ARR na podstawie wniosków o dofinansowanie złożonych przez Organizacje Partnerskie o zasięgu ogólnopolskim lub ponadregionalnym w ramach Podprogramu 2015 POPŻ

W ramach puli **83 043 ton** żywności współfinansowanej z FEAD, w Podprogramie 2015 POPŻ do magazynów organizacji partnerskich dostarczane są artykuły spożywcze z 6 grup towarowych, w tym:

- artykuły skrobiowe (makaron świderki, kasza jęczmienna, ryż, płatki kukurydziane, kawa zbożowa) - **23 985 ton**,
- artykuły mleczne (mleko UHT, sery dojrzewające, sery topione) - **16 222 ton**,
- artykuły owocowo- warzywne (groszek z marchewką, sok jabłkowy, dżem truskawkowy, koncentrat pomidorowy) - **15 501 ton**,
- artykuły mięsne (mielonka wieprzowa, klopsiki w sosie własnym) – **12 863 ton**,
- cukier - **8 958 ton**,
- olej rzepakowy - **5 514 ton**.

W okresie maj-listopad 2015 do magazynów organizacji partnerskich dostarczono ok. **66 930 ton**, co stanowi **ok. 80%** ilości przewidzianej do dostarczenia w Podprogramie 2015.

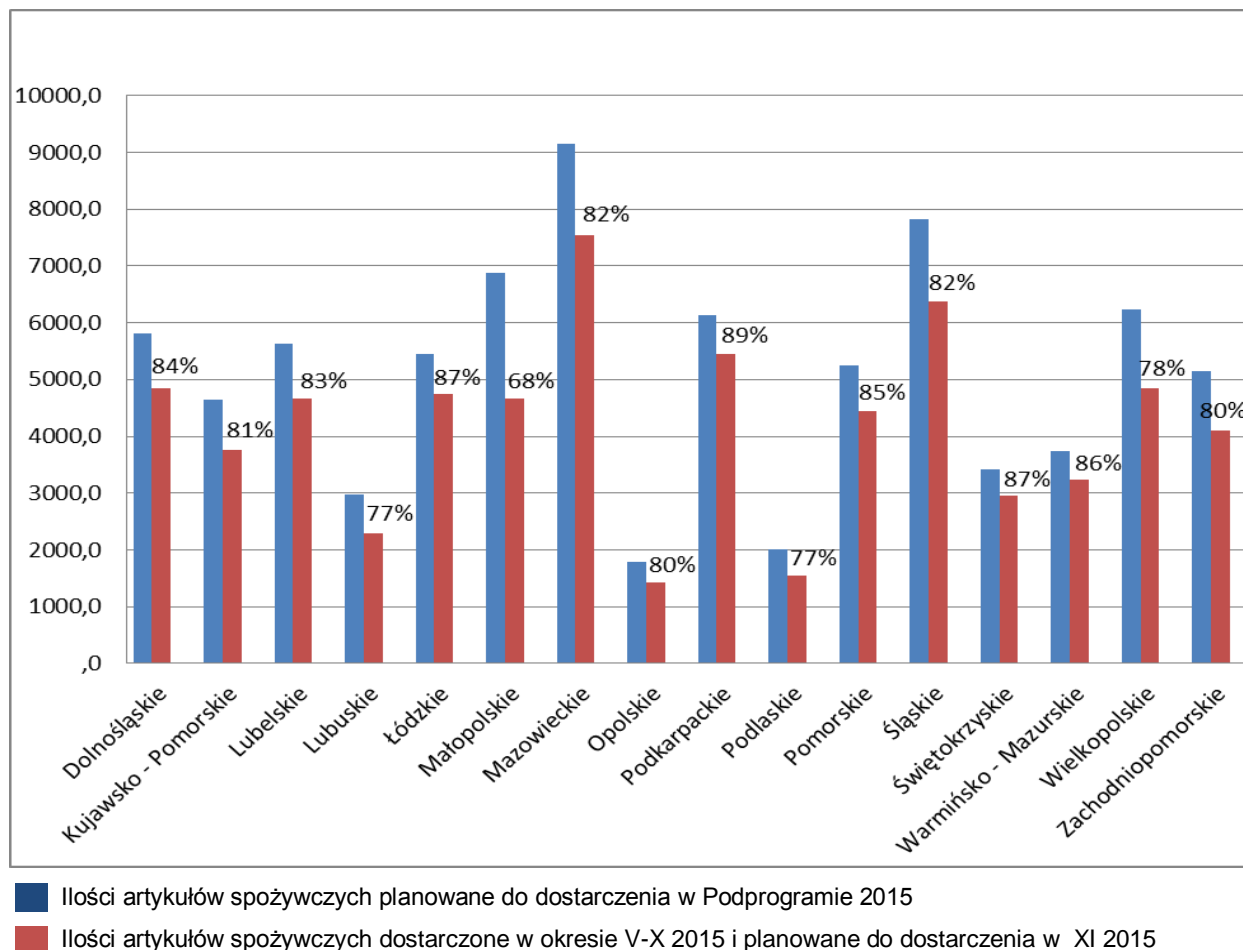
Dostawy artykułów spożywczych są realizowane do magazynów organizacji partnerskich regionalnych (OPR) wskazanych przez organizacje partnerskie o zasięgu ogólnopolskim lub ponadregionalnym (OPO). Magazyny są zlokalizowane we wszystkich województwach.

Na poniższym wykresie wskazano udział procentowy dostaw zrealizowanych do października 2015 i zaplanowanych na listopad 2015 w poszczególnych województwach, w stosunku do całej ilości przewidzianej w Podprogramie 2015.

Wykres 3

Dostawy artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich regionalnych w poszczególnych województwach (w tonach)

Źródło: Opracowano w ARR na podstawie dokumentów potwierdzających zrealizowane dostawy i harmonogramów dostaw

Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej, dostawy artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich regionalnych (OPR) w Podprogramie 2015 będą realizowane do grudnia 2015, natomiast dystrybucja artykułów spożywczych wśród osób najbardziej potrzebujących i działania towarzyszące będą realizowane przez OPR i OPL do kwietnia 2016 roku.

Po zakończeniu okresu dystrybucji i działań towarzyszących w Podprogramie 2015, OPO przekażą do Agencji Rynku Rolnego sprawozdania końcowe, w których wskażą informację dotyczącą realizacji wskaźników produktu i rezultatu w poszczególnych województwach, tj.:

- ilość dystrybuowanej żywności, liczbę paczek i posiłków przekazanych osobom najbardziej potrzebującym,
- liczbę osób, które otrzymały pomoc żywnościową, w podziale na wiek, płeć i grupy odbiorców,
- liczbę poszczególnych rodzajów przeprowadzonych działań towarzyszących,
- liczbę osób objętych działaniami towarzyszącymi, w podziale na wiek, płeć i grupy odbiorców.

Na podstawie otrzymanych sprawozdań, Agencja Rynku Rolnego sporządzi sprawozdanie dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (instytucji zarządzającej), które będzie wykorzystywane do sporządzenia sprawozdania dla Komisji Europejskiej.